

ต้อง-ชื่อไม้ป่าล้านนา

ชะงอกการนำมาทำยาแก้ร้อนใน

ร่างกายคนเรามันช่างมีโรค มีอาการหลายอย่างเหมือนหนึ่งแหล่งเพาะเชื้อโรค แค่ว่าอาการร้อนมันมีทั้งร้อนภายนอก ร้อนภายใน ผลอณูร้อนใจเข้ามาอีก อาการร้อนที่ว่าพอมียาแก้ยู่บ้าง อย่างเช่น หากมีอาการร้อนในผู้คนจะใช้ต้นเตี้ยต้องมาทำยาแก้

ไม้เตี้ยมีทั้งชนิดลำต้นใหญ่ ลำต้นเล็ก ไม่ว่าจะต้นใหญ่หรือชนิดเล็กต้นเตี้ยล้วนมีค่า มีสรรพคุณนำมาใช้ทำยาสมุนไพรได้ดี ดังที่อ้ายดวงดีให้ความรู้ว่า

“หากเราไปในป่าจะพบต้นเตี้ย มีทั้งเตี้ยป่องที่ใช้ทำใบมารูดเมือกปลาไหล และต้นเตี้ยต้องนำมาเป็นยาแก้อาการร้อนใน”

ต้นเตี้ยต้องเป็นไม้ประเภทเถาเลื้อยไปตามพื้นดิน หากพบต้นไม้อยู่ใกล้ๆ ก็จะใช้เลื่อยไต่กอดรัดพุ่งยอดขึ้นไปตามต้นไม้ กิ่งไม้

การขยายพันธุ์ต้นเตี้ยต้อง โดยมากจะเกิดจากเมล็ดปลิวไปตกตามพื้นดินแล้วงอกขึ้นมาเป็นต้นเตี้ยต้องต้นใหม่ แม้ว่าจะตกในที่แห้งแล้ง ดินไม่สมบูรณ์ต้นเตี้ยต้องก็ขึ้นได้ดี

ต้นเตี้ยต้องแรกขึ้นจะมียอดใบสีน้ำตาลอมแดง เมื่อเถายาวขึ้น จะเลื้อยออกไป เมื่อแตกข้อปล้องใหม่ ก็จะแตกตาใบตามข้อออกไปเรื่อยๆตาข้อหนึ่งมีใบประมาณห้าถึงหกใบ หากข้อปล้องใดแก่จัดจะแตกตาออกเป็นยอดเถาใหม่พุ่งยอดออกไปเป็นอีกเถาหนึ่ง ด้วยลักษณะนี้ทำให้เถาเตี้ยต้องแตกออกเป็นกอใหญ่

เมื่อผู้คนมีอาการร้อนใน จะนำเถาและใบมาตากแห้งนำไปต้มน้ำดื่มแก้ร้อนใน กระหายน้ำได้ดี อย่างไรก็ตาม พี่อ้ายดวงดีได้ให้ข้อสังเกตว่า “เราไม่ควรแหกตำราคนโบราณ อย่างเช่น คนโบราณบอกว่าการนำต้นเตี้ยต้องมาใช้ต้องนำไปตากแห้ง เราก็ต้องทำตาม

ตำราเขาว่า หากแหกตำรา หรือไม่เชื่อฟัง เอาต้นเตี้ยต้องดิบๆมาทำยาก็อาจมีพิษภัย เพราะฝืนตำรา แหกตำราของคนเก่าแก่”

หากต้องการหาต้นเตี้ยต้อง ต้องไปตามป่าเขาที่เป็นป่าโปร่ง สังเกตตามพื้นดินจะพบต้นเตี้ยต้องเลื้อยตามพื้นดินในป่าเขา

หากเป็นหน้าร้อนจะสังเกตได้ง่ายๆต้นเตี้ยต้องจะผลิใบตลกยอดอ่อนมีสีน้ำตาลอมแดง ใบแก่มีสีเขียว ปลายใบเรียวแหลม เมื่อตัดต้นเตี้ยต้องตัดเอาเถาและใบมาด้วย ไม่ควรขูดเอามาทั้งต้น ควรปล่อยให้โคนเถาติดอยู่ในที่เดิม เพื่อจะแตกยอดใหม่ขึ้นมาทดแทนส่วนที่เราตัดมาใช้

เตี้ยต้อง ฟังชื่อและเวลาดูเหมือนจะแคะแกระินต้องแต่ง แต่ที่จริงแล้วสรรพคุณไม้ต้องหรือแคะแกระินตามชื่อกลับมีสรรพคุณทางยาแก้ร้อนในได้ดีแต่ๆ... เนื้อนุ่มเฮา.

แหล่งข้อมูล

สัมภาษณ์หมอพื้นบ้านอายุ 45 ปี
จำนวน 1 คน
ภาพต้นเตี้ยต้องป่าปางไหว อ.สัน
กำแพง เชียงใหม่

◆ โดย...นิคม พรหมมาแพทย์

★ ต้นเตี้ยต้องแก้ร้อนในกระหายน้ำ